

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра соціології і публічного управління
(назва кафедри, яка забезпечує викладання дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціологія економіки
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва)

спеціальність 054 Соціологія
(шифр і назва)

освітня програма Соціологія управління
(назви освітніх програм спеціальностей)

вид дисципліни спеціальна (фахова); вибіркова
(загальна підготовка / професійна підготовка; обов'язкова/вибіркова)

форма навчання денна
(денна / заочна/дистанційна)

Харків – 2023 рік

ЛИСТ ЗАТВЕРДЖЕННЯ

Робоча програма з навчальної дисципліни історія соціології
(назва дисципліни)

Розробник:

старший викладач О. А. Сутула
(посада, науковий ступінь та вчене звання) (підпис) (ініціалита прізвище)

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри

соціології і публічного управління
(назва кафедри, яка забезпечує викладання дисципліни)

Протокол від «30» червня 2023 року № 6

Завідувач кафедри В. М. Мороз
(підпис) (ініціалита прізвище)

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Шифр та назва освітньої програми 054 Соціологія Соціологія управління

Кафедра соціології і публічного управління
(назва кафедри на якій викладається дисципліна)

Гарант ОП Бірюкова М.В.
(ПІБ)

30.06.23
(Підпис, дата)

30.06.23

Завідувач кафедрою Мороз В.М.
(ПІБ)

(Підпис, дата)

ЛИСТ ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

№ зп	Дата засідання кафедри-розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри (яка викладає)	Підпис завідувача кафедри (на якій викладається)	Підпис гаранта освітньої програми
1					
2					
3					
4					
5					

МЕТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу– сформувати у студентів професійні компетентності, які дозволять їм застосовувати соціологічний підхід до аналізу економіки як соціального інституту, до економічної поведінки економічної свідомості різних соціальних груп і спільнот.

Компетентності:

- ЗК05–Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності)
- СК04 –Здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів
- СК06 –Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації

Результати навчання:

- РН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.
- РН03. Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі
- РН04. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач
- РН07. Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації
- РН08. Обґрунтовувати власну позицію, робити та аргументувати самостійні висновки за результатами досліджень і аналізу професійної літератури.

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Попередні дисципліни:	Наступні дисципліни:
Основи економічної теорії	Соціологія праці
Методологія та методи соціологічних досліджень	Соціологія конфлікту
Соціологія управління	

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(розподіл навчального часу за семестрами та видами навчальних занять)

Семестр	Загальний обсяг (годин) / кредитів ECTS	З них		За видами аудиторних занять (годин)			Індивідуальні завдання студентів (КП, КР, РГ, Р, РЕ)	Поточний контроль	Семестровий контроль	
		Аудиторні заняття (годин)	Самостійна робота (годин)	Лекції	Лабораторні заняття	Практичні заняття, семінари			Контрольні роботи (кількість робіт)	Залік
1	2	3	4	5	6	7	8	9		11
7	90/3	32	58	16		16	34 РЕ	+	+	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до загального обсягу складає 35,5%

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п.	Види навчальних занять (Л, ЛЗ, ПЗ, СР)	Кількість годин	<p style="text-align: center;">Номер семестру (якщо дисципліна викладається у декількох семестрах). Назви змістових модулів. Найменування тем та питань кожного заняття. Завдання на самостійну роботу.</p>	Рекомендована література (базова, допоміжна)
1	2	3	4	5
1	Л	2	<p><u>Тема 1.</u>Соціологія економіки як наука</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Економіка як соціальний інститут. 2. Особливості підходу соціолога та економіста до аналізу економічних явищ (процесів). 3. Предмет соціології економіки, її функції та категорії 4. Місце і роль соціології економіки в суспільстві. 5. Соціальні фактори економічних змін в Україні 6. Методика и техніка соціологічних досліджень у сфері економіки. 	
2	СР	8	<p><u>Тема 1.</u>Соціологія економіки як наука</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дайте визначення предмету соціологія економіки 2. Охарактеризуйте основні функції соціології економіки 3. Поясніть якою реальністю має справу соціологія економіки? 4. Розкрийте співвідношення понять «макроекономіка» і «мікроекономіка». У чому, на Ваш погляд, полягає специфіка соціологічного вивчення соціально-економічних явищ (процесів) на рівні макроекономіки та макроекономіки? 5. Складіть перелік ознак, за допомогою яких можна дати соціологічну характеристику таких секторів економіки України: формального сектору, неформального сектору, домашнього господарства. 	1-4, 7
3	ПЗ	2	<p><u>Тема 1.</u>Соціологія економіки як наука</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зростання наукового і практичного інтересу до соціологія економіки. 2. Предмет та методи соціології економіки 3. Евристичні можливості моделі “економічної людини” і моделі “соціологічної людини”. 4. Методика і техніка соціологічних досліджень в сфері економіки. 	1-4, 7
4	Л	2	<p>Тема 2. Історичний розвиток соціології економіки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія становлення економіко-соціологічних знань. 2. Представники історичної школи політичної економії про соціальну зумовленість економіки. 3. Соціологія економіки марксизму. 4. Емпіричний етап розвитку економічної соціології (поч. 20 р. – сер. 50-х р. ХХ ст.) Накопичення фактологічної бази для формування науки. 5. Соціологія економіки в останній третині ХХ початку ХХІ століття. 	

5	СР	8	<p>Тема 2. Історичний розвиток соціології економіки</p> <p>1. Ознайомтесь із дослідницькою палітрою сучасної соціології економіки; із соціологією раціонального вибору, новим інституціоналізмом, культурно-історичними і етнографічними підходами до вивчення економічних явищ та процесів.</p> <p>2. Поясніть, що М. Вебер вважав рушійною силою дій людини в ринковій економіці. Наведіть аргументи і приклади.</p> <p>3. Проведіть порівняльний аналіз пояснень того, як виник ринок за визначеннями К. Маркса, М. Вебера.</p> <p>4. М. Вебер вважав, що причинами індустріалізації та модернізації виступають культурні, і перш за все, релігійні цінності. Вони утворюють необхідний для цих цілей фон, підтримуючи та стимулюючи інтерес до праці. М. Вебер знаходив такі цінності у протестантизмі, зокрема у кальвінізмі. Складіть перелік цінностей протестантської етики, які вплинули на формування "духу капіталізму" на Заході (по праці М. Вебера "Протестантська етика та дух капіталізму").</p> <p>5. Сформулюйте відповідь на питання: «Затвердження яких цінностей необхідне у сучасній Україні для успішного соціально-економічного реформування суспільства?»</p>	2,5, 6,7, 13
6	ПЗ	2	<p>Тема 2. Історичний розвиток соціології економіки</p> <p>1. К. Маркс та М. Вебер про взаємовідносини між економічною діяльністю та соціокультурними структурами суспільства: порівняльний аналіз.</p> <p>2. Соціальна економіка М. Вебера.</p> <p>3. Дослідницька палітра сучасної соціології економіки.</p>	2, 5, 6,7,13
7	Л	2	<p>Тема 3. Соціально-економічна стратифікація і розвиток економіки</p> <p>1. Основні напрямки соціально-структурного аналізу економіки.</p> <p>2. Економічна стратифікація: об'єктивне і суб'єктивне вимір</p> <p>3. Бідність і багатство в економіко-соціологічному вимірі</p> <p>4. Сприйняття соціально-економічних груп в громадській свідомості.</p> <p>5. Соціально-економічна стратифікація українського суспільства під час російсько-української війни.</p>	
8	СР	8	<p>Тема 3. Соціально-економічна стратифікація і розвиток економіки</p> <p>1. Поясніть як еволюція економічних інститутів суспільства впливала на соціальну стратифікацію.</p> <p>2. Назвіть критерії визначення соціально-економічних груп. критерії визначення. Типи соціально-економічних груп.</p> <p>3. Соціальна ідентифікація соціально-економічних груп включає такі моменти: самоідентифікація, взаємна ідентифікація, об'єктивна ідентифікація. Наведіть приклади кожного з цих видів соціальної ідентифікації.</p> <p>4. Поясніть, чому доходи часто регулюють розмір соціально-економічної групи. Наведіть приклади.</p> <p>5. Розкрийте, яку роль в соціально-економічному житті суспільства відіграють домінуючі групи. Назвіть основні домінуючі групи в соціально-економічній структурі сучасного українського суспільства. За якими критеріями їх виділяють?</p> <p>6. До яких соціально-економічних і політичних наслідків призводить ситуація, коли домінуючими соціально-</p>	1,8, 9,10

			економічними групами в країні стають кримінальні структури? 7. Які прояви криміналізації економіки сучасної України? Розробіть перелік заходів, які, на Вашу думку, можуть подолати криміналізацію економіки в сучасній Україні.	
9	ПЗ	2	Тема 3. Соціально-економічна стратифікація і розвиток економіки 1. Моделі соціально-економічних структур. 2. Соціальна картина розподілу доходів в сучасному українському суспільстві. 3. Стратифікація українського суспільства під час російсько-української війни: соціально-економічні особливості.	1,8, 9,10
10	Л	2	Тема 4. Соціально-економічна культура 1. Структура соціально-економічної культури 2. Соціально-економічна свідомість 3. Структура, функції соціально-економічної свідомості. Рівні формування. 4. свідоме і несвідоме в економічній поведінці 6. Методологічні підходи до вимірювання економічної культури 7. Умови й фактори формування оптимальної економічної культури на етапі переходу України до ринкового господарства.	
11	СР	8	Тема 4. Соціально-економічна культура 1. Зробіть порівняльний аналіз понять «культура» і «економічна культура». 2. Охарактеризуйте вплив науки, релігії, моралі на економічну культуру суспільства 3. Що являє собою економічна культура як соціальний механізм, що забезпечує взаємодію економічної свідомості суспільства й економічної свідомості індивіда? 4. Назвіть характерні риси економічної культури країн з розвинутою капіталістичною економікою. Які з цих рис і за яких умов можуть, на ваш погляд, затвердитися в Україні? 5. На рівні суспільної свідомості основні економічні категорії (доход, багатство, власність, ціна, прибуток тощо) часто оцінюються з погляду праведності або неправедності їх виникнення та використання. Як ви вважаєте, чому це відбувається і які може мати соціально-економічні наслідки? Аргументуйте свою відповідь. Наведіть приклади. 6. До функцій економічної культури зазвичай відносять такі: трансляційна, селективна, інноваційна. Розкрийте сутність кожної із цих функцій, наведіть приклади. 7. Соціологу важливо орієнтуватися у тому, які методи використовуються для вивчення економічної культури. Так основних методів три: порівняльний аналіз, історико-генетичний аналіз, типологічний аналіз даних. У чому полягають переваги й недоліки кожного із цих методів?	1- 4, 6,7
12	ПЗ	2	Тема 4. Соціально-економічна культура 1. Сутність і функції соціально-економічної культури 2. Основні компоненти економічної культури: - соціально-економічні цінності, - соціально-економічні ідеали, - соціально-економічні норми,	1- 4, 6,7

			- соціально-економічні стереотипи, -соціально-економічні звички 4. Особливості формування і розвитку української соціально-економічної культури	
13	Л	2	Тема 5. Соціально-економічна поведінка та економічні інститути 1. Особливості соціологічного вивчення економічної поведінки. 2. Соціологічна діагностика економічної поведінки: критерії, показники, чинники. 3. Зміст, структура та функції економічної поведінки. 4. Типи економічної поведінки. 5. Моделі економічної поведінки. 6. Соціологічні дослідження економічної поведінки різних суб'єктів господарювання в Україні в 90-ті роки ХХ ст. – на початку ХХІ ст. 7. Соціально-економічна поведінка українців під час російсько-української війни	
14	СР	8	Тема 5. Соціально-економічна поведінка та економічні інститути 1. Сформулюйте основні мотиви і стимули господарської діяльності людей в умовах ринку. 2. Які форми деструктивної економічної поведінки притаманні сучасному українському суспільству. 3. Відомо, що людина реалізується у різних системах цінностей. Більше того, від міри їх злагодженості (або незлагодженості) залежить її економічна поведінка. Розробіть соціологічну анкету для визначення системи цінностей таких соціальних груп, як: а) робітники; б) науковці; в) вчителі. Розкрийте основні механізми впливу цінностей на їх економічну поведінку. 4. Розкрийте основні механізми, через які держава впливає на економічну поведінку особистості, групи, організації. У чому проявляється трансформація ролі держави як суб'єкта соціально-економічного життя у сучасній Україні?	1 – 4, 7,9,17
15	ПЗ	2	Тема 5. Соціально-економічна поведінка та економічні інститути 1. Особливості соціологічного вивчення економічної поведінки. 2. Соціологічна діагностика економічної поведінки: критерії, показники, чинники. 3. Структура та функції соціально-економічної поведінки. 4. Фактори соціально-економічної поведінки індивіда. 5. Соціологічний аналіз економічних інститутів. 6. Характерні риси соціально-економічна поведінка українців під час російсько-української війни.	1-4, 7, 9,17
16	Л	2	Тема 6. Соціологія ринку 1. Ринок як ідеальна модель і форма господарювання. 2. Поняття ринку. Характерні ознаки сучасного ринку. 3. Види ринків: за економічним призначенням об'єктів, за територіальною ознакою, за умовами діяльності. 4. Соціально-економічна політика держави і перспективи розвитку ринкової економіки в Україні.	

17	СР	8	<p>Тема 6. Соціологія ринку</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Як інститути ринку впливають на суспільство? 2. Чи впливає суспільство на характер ринкових відносин? 3. Чи повинен ринок визначати розвиток суспільства, або суспільству належить спрямовувати функціонування ринку? 4. З чим пов'язано панування ринкового суспільства і яка роль ринку для виробництва особливого типу культури, особливого типу раціональності, особливого акценту в процесі соціалізації і освіти раціональних індивідів? 5. Дайте характеристику основним стадіям еволюції ставлення до ринку: 1) нехтування ринком, 2) схиляння перед ринком, 3) захист від ринку, 4) приручення ринку. 6. Розкрийте, у чому проявляються слабкості (дефекти, обмеженість) ринку і як їх долати? Наведіть приклади 	1- 4, 12, 15
18	ПЗ	2	<p>Тема 6. Соціологія ринку</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціологія ринків: основні підходи. 2. Функціональні слабкості ринку: проблеми ідентифікації та шляхи подолання. 3. Формування нової конкурентної ситуації в умовах постіндустріального суспільства. 4. Соціально-економічна політика держави і перспективи розвитку ринкової економіки в Україні. 	1- 4, 12,15
19	Л	4	<p>Тема 7. Соціологія грошей</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дослідження грошей в історії соціології 2. Соціальні функції грошей 3. Вплив грошей на формування особистості. Грошові типи особистості. 4. Соціальні проблеми становлення грошової культури в сучасній Україні. 5. Фінансова успішність в громадській свідомості. 6. Форми накопичення грошей різними соціальними групами, їх збереження та використання. 7. Грошова культура сучасних суспільств 	2, 5, 6,12
20	СР	10	<p>Тема 7. Соціологія грошей</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомтесь з працею Г. Зіммеля «Філософія грошей». 2. Прикладом грошової типології особистості може бути виокремлення таких типів, як скряга, транжир, грошовий мішок, торгаш, гравець, колекціонер, конкретик, паразит, заздрісник, фальшивомонетник. Дайте характеристику цих типів особистостей. 3. Розкрийте етапи формування ставлення людини до грошей. Як ставлення до грошей впливає на економічну поведінку особистості на кожному з етапів? 4. Гроші є могутнім чинником нерівності, поляризації людей в різних сферах життєдіяльності, а саме: в сфері духовних цінностей; у сфері матеріального добробуту; у сфері ідеологічних поглядів; у сфері соціального розшарування; у сфері збереження і накопичення багатства. Наведіть приклади. 5. Складіть перелік видів грошових заощаджень, які використовуються у нашій державі. Які грошові заощадження вважаються у наш час нормальними, а які – вимушеними? Розробіть опитувальний лист для визначення мотивів заощаджень, які роблять різні соціальні групи. Які, на Ваш 	2, 5, 6,12

			погляд, чинники впливають на схильність людей до грошових заощаджень у сучасній Україні?	
21	ПЗ	2	Тема 7. Соціологія грошей 1. Соціальна сутність і функції грошей 2. Грошові типи особистості. 3. Гроші як соціокультурний феномен 4. Соціокультурні чинники збереження і накопичення грошей. 5. Грошова культура сучасних суспільств. 6. Особливості ставлення українців до грошей.	8,9,10, 11
		2	Контрольна робота	
Разом годин		90		

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва видів самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу	8
2	Підготовка до практичних(семінарських)занять	16
3	Самостійне вивчення питань, які не викладаються на лекційних заняттях	-
4	Виконання індивідуальних завдань:	34
	Разом	58

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Протягом сьомого семестру студент здійснюється підготовка та захист презентації за темами індивідуальних завдань, відповідно до тем курсу.

№ з/п	Назва індивідуального завдання та (або) його розділів	Терміни виконання (на якому тижні)
	<p>В межах індивідуальних завдань студенту потрібно зробити презентацію за темою реферату. Студент складає перелік соціально-економічних проблем, які виникли в сучасному українському суспільстві:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ на рівні суспільства, тобто пов'язані з функціонуванням ідеологічної моделі суспільства; <ul style="list-style-type: none"> ➤ на рівні окремих галузей економіки; ➤ на регіональному рівні; ➤ на рівні окремих підприємств, установ (проблеми, що виникають у виробничій ситуації); ➤ на рівні домогосподарств (на рівні повсякденних економічних проблем громадян). <p>Наведіть приклади. Розробіть Бланк масового соціологічного опитування для вивчення проблем, що виникли на одному із зазначених рівнів.</p> <p>2. Студент виконує письмову контрольну роботу і презентацію по одній з тем, що розкривають специфіку соціологічного вивчення</p>	<p>1-3</p> <p>4-7</p>

	<p>економічної поведінки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Монетарна поведінка: характеристика та особливості 2. Споживча поведінка: характеристика та особливості 3. Ощадна поведінка: характеристика та особливості 4. Посередницька поведінка: характеристика та особливості 5. Інвестиційна поведінка: характеристика та особливості 6. Дистрибутивна поведінка: характеристика та особливості 7. Виробнича поведінка: характеристика та особливості 8. Підприємницька поведінка в малому та середньому бізнесі 9. Підприємницька поведінка у великому бізнесі 10. Трудова поведінка: характеристика та особливості 11. Комерційна поведінка: характеристика та особливості 12. Поведінка на ринку праці фрілансерів 13. Поведінка на ринку праці низько кваліфікованих працівників 14. Поведінка на ринку праці осіб з особливими потребами 15. Поведінка на ринку праці роботодавців 16. Поведінка на ринку праці випускників закладів вищої освіти <p>У роботі при виконанні цього завдання студент має розкрити такіпитання, що характеризують конкретний вид економічної поведінки:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ визначення поняття; ➤ з'ясування структури, суб'єктів даного виду економічної поведінки; ➤ розкриття специфіки даного виду економічної поведінки (мотивація, ресурси тощо); ➤ розробка індикаторів для соціологічного дослідження даного виду економічної поведінки; ➤ обґрунтування методів (методу) та розробка інструментарію для соціологічного вивчення даного виду економічної поведінки; ➤ визначення тенденцій розвитку даного виду економічної поведінки в сучасному українському суспільстві. 	8- 16
--	--	-------

Реферати

(вид індивідуального завдання)

№ з/п	Назва індивідуального завдання та (або) його розділів	Терміни виконання (на якому тижні)
1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Форми накопичення грошей різними соціальними групами, їх збереження та використання у сучасному українському суспільстві. 2. Роль економічної ідеології груп в кризовому суспільстві: соціологічний аналіз. 3. Економічна стратифікація сучасного українського суспільства: об'єктивні і суб'єктивні виміри. 4. Менеджери як соціально-економічна група: проблеми становлення і 	<p>2-3</p> <p>4-5</p>

	<p>розвитку в сучасній Україні.</p> <p>5. Місце і роль інтелігенції та службовців в соціально-економічній структурі сучасного українського суспільства.</p> <p>6. Соціологічний аналіз маргінальності в економіці українського суспільства: історія і сучасність.</p> <p>7. Бізнес-діяльність як фактор трансформації соціально-класової структури українського суспільства.</p> <p>8. Право і мораль як регулятори економічної культури.</p> <p>9. Політика як регулятор економічної культури.</p> <p>10. Освіта як регулятор економічної культури</p> <p>11. Соціокультурні особливості ставлення до грошей.</p> <p>12. «Фінансові піраміди» і їх вплив на економічну і соціальну поведінку населення.</p> <p>13. Гроші як мірило відносин між людьми і країнами.</p> <p>14. Соціальні проблеми становлення грошової культури в сучасній Україні.</p> <p>15. Форми накопичення грошей різними соціальними групами, їх збереження та використання.</p> <p>16. Проблеми соціального захисту грошових заощаджень населення.</p> <p>17. Соціально-економічна стратифікація українського суспільства під час російсько-української війни.</p> <p>18. Характерні риси соціально-економічна поведінка українців під час російсько-української війни.</p>	<p>6-7</p> <p>8-9</p> <p>10-11</p> <p>12-13</p> <p>14-15</p>
--	---	--

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час проведення лекційних занять з навчальної дисципліни передбачено застосування таких методів навчання: пояснювально-ілюстративний метод (демонстрація на екрані слайдів презентацій, візуалізації навчального матеріалу); метод проблемного викладення; частково-пошуковий, або евристичний метод (лекції за окремими темами викладаються в проблемній формі)

Під час проведення семінарських занять застосовується: репродуктивний метод (засвоєння базових понять курсу); частково-пошуковий, або евристичний метод (під час підготовки індивідуальних проєктів); дослідницький метод (студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть дослідження, виміри та виконують інші пошукові дії для створення презентації на задану тему). Семінарські заняття можуть бути побудовані у формі дискусії.

Лекції – викладення теоретичного матеріалу лектором згідно навчальної програми і розподілу годин поміж темами. Використовуються різні інтерактивні форми активізації аудиторії та відеопрезентації вербальної інформації. Лектор має власний конспект, що відображає основний зміст теми, студенти занотують нову інформацію у власні конспекти.

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають поряд із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм

пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Вони проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. Міні-лекції відрізняються від повноформатних лекцій значно меншою тривалістю. Зазвичай міні-лекції тривають не більше 10 – 15 хвилин і використовуються для того, щоб стисло донести нову інформацію до всіх слухачів. Міні-лекції часто застосовуються як частини цілісної теми, яку бажано викладати повноформатною лекцією, щоб не втомлювати аудиторію. Тоді інформація надається по черзі кількома окремими сегментами, між якими застосовуються інші форми й методи навчання.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Дискусії та «мозковий штурм» як елементи лекційних та практичних занять стимулюють розумову активність студентів, сприяють глибшому засвоєнню вивченого матеріалу.

Практичні заняття – проводяться у формі семінарських занять. Для семінарських занять студенти опрацьовують лекційний матеріал, готують виступи з використанням навчальної і наукової літератури, виступають з презентаціями. Лектор оцінює активність студентів впродовж семінару за прийнятою шкалою оцінок в балах. Під час семінарського заняття обов'язково за кожною темою оцінюються рівень знань студентів за допомогою тестових завдань за темою. Семінарські заняття можуть бути побудовані у формі ділової гри або дискусії.

Індивідуальне завдання – вид самостійної роботи поза аудиторними годинами, коли студент, використовуючи лекційний матеріал та додаткові джерела знань, розробляє особисту тему.

Презентації – вид самостійної роботи, що виконується студентом поза аудиторними годинами. Студент вільно обирає тематику з числа тем, які пропонуються планами семінарських занять, або узгоджує з викладачем ініціативну тематику. Наступним кроком студент здійснює бібліографічний пошук, використовуючи бібліотечні фонди або Інтернет-ресурси. Також складає план презентації або ставить питання, на які треба отримати аргументовану відповідь. Опанувавши джерела за темою, студент розкриває зміст питань та представляє виконану роботу на семінарі. Обсяг презентації – 16-25 слайдів, текст доповіді – 4-6 стандартних сторінок, набраних на комп'ютері. Основний зміст презентації доповідається у вільній формі на семінарському занятті, і студент отримує оцінку, яка додається до загального рейтингу.

Підготовка проекту соціологічного дослідження – вид самостійної роботи, що виконується студентом поза аудиторними годинами. Студент вільно обирає тематику з числа запропонованих тем, або узгоджує з викладачем ініціативну тематику. По суті студент розробляє проект розвідувального дослідження: формулює його мету, гіпотези, завдання, розробляє інструментарій такого дослідження тобто методичні документи: анкети, бланк — інтерв'ю, картки спостереження, картки вивчення документів та ін.

Виконану роботу студент презентує на семінарському занятті.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. Підсумковий контроль проводиться у формі заліку

Екзамен – письмова або усна відповідь на питання, що містяться в екзаменаційному білеті. Питання екзаменаційних білетів можуть доводитися до студентів заздалегідь. Екзаменаційні білети готує лектор, вони затверджуються на засіданні кафедри і підписуються завідувачем кафедри. Екзаменатора призначає завідувач кафедри. Він має оцінити якість відповіді студента за прийнятою шкалою академічних оцінок.

Залік – тестові завдання за темами першої частини курсу та представлення реферату у вигляді презентації.

Контрольні питання з курсу до заліку.

1. Предмет соціології економіки, її функції та категорії
2. Соціологія економічна і її місце в системі соціального та гуманітарного знання: економічна теорія та економічна соціологія
3. Методи соціології економіки
4. Методика і техніка соціологічних досліджень в сфері економіки.
5. Теоретичний етап розвитку соціології економіки.
6. Емпіричний етап розвитку соціології економіки
7. Соціологія економіки в останній третині ХХ початку ХХІ століття
8. Основні напрямки соціально-структурного аналізу економіки.
9. Соціально-економічна стратифікація: об'єктивне і суб'єктивне вимір
10. Бідність і багатство в соціологічному вимірі
11. Взаємний вплив культури - на економіку, економіки - на культуру.
12. Структура соціально-економічної культури
13. Соціально-економічна свідомість як ядро економічної культури
14. Механізм формування і функціонування соціально-економічної культури
15. Протиріччя притаманні соціально-економічній культурі
16. Методологічні підходи до вимірювання соціально-економічної культури
17. Особливості формування і розвитку української соціально-економічної культури
18. Соціально-економічна поведінка як вид соціальної дії.
19. Структура та функції соціально-економічної поведінки
20. Типи соціально-економічної поведінки
21. Поняття та види соціальних та економічних інститутів
22. Поняття ринку як об'єкта соціології і його види
23. Основні структури ринку
24. Регулювання ринку
25. Дослідження грошей в історії соціології
26. Соціальні функції грошей
27. Гроші в соціальній інтеграції
28. Гроші в соціальній комунікації
29. Гроші як фактор соціокультурної дезінтеграції і відчуження
30. Соціальне конструювання множинних грошей

2. Поточний контроль проводиться за результатами роботи студентів на семінарських заняттях, методом оцінювання контрольних робіт, шляхом оцінювання тестів, самостійних робіт, індивідуальних завдань, командних та індивідуальних проєктів, презентацій, оцінки засвоєння базових понять за темами курсу.

Контроль на семінарських заняттях – оцінювання виступів студентів, відповідей на питання поставлені викладачем, виконання тестових завдань, оцінки під час самостійних робіт, оцінювання внеску окремих студентів у групову роботу, наприклад, активність в діловій грі.

Контрольна робота – вид поточного контролю знань студентів, який має на меті виявити рівень знань студентів, що отримані за пройденим матеріалом. Дата проведення контрольної роботи доводиться до студентів і призначається по завершенню вивчення змістовного модулю. Питання або практичні завдання готує викладач, що веде практичні заняття, вони узгоджуються з лекційними питаннями і тематикою семінарських занять. Завдання можуть передбачати творчу роботу, відповідь на тестові завдання тощо. Контрольна робота виконується у письмовій формі, оцінюється за прийнятою шкалою і оцінка може використовуватися викладачем для підрахунку кумулятивного балу за підсумками вивчення дисципліни.

Індивідуальні завдання – оцінюються викладачем або за результатами доповіді на практичному занятті або окремо за наданим текстом.

Виконання проєкту передбачає командну або індивідуальну дослідницьку роботу за вибраною темою, підготовку письмового звіту та проведення презентації за

допомогою мультимедійного обладнання.

Ціль проекту полягає в перевірці успішності засвоєння студентами категоріального апарату соціології та умінь використовувати соціологічну уяву для аналізу явищ і процесів, що відбуваються у суспільстві. Індивідуальний проект виконується за персональною темою.

Командний проект – це пізнавально-аналітична робота групи студентів (2 люд.)

Зміст командного проекту полягає в критичному аналізі підходів і точок зору по одній із соціальних проблем.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ, ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ (НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS)

Таблиця 1. Розподіл балів для оцінювання поточної успішності студента

Контрольні роботи (тестові за темами)	МКР	Індивідуальні завдання (проекти)	Залік	Сума
40	10	20	30	100

Таблиця 2. – Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ECTS

Рейтингова Оцінка, бали	Оцінка ECTS та її визначення	Національна оцінка	Критерії оцінювання	
			ні позитивні	негативні
1	2	3	4	5
90-100	A	Відмінно	<ul style="list-style-type: none"> - Глибоке знання навчального матеріалу модуля, що містяться в основних і додаткових літературних джерелах; - вміння аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку; - вміння проводити теоретичні розрахунки; - відповіді на запитання чіткі, лаконічні, логічно послідовні; - вміння вирішувати складні практичні 	Відповіді на запитання можуть містити незначні неточності

			задачі.	
82-89	B	Добре	<ul style="list-style-type: none"> - Глибокий рівень знань в обсязі обов'язкового матеріалу, що передбачений модулем; - вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; - вміння вирішувати складні практичні задачі. 	Відповіді на запитання містять певні неточності ;
75-81	C	Добре	<ul style="list-style-type: none"> - Міцні знання матеріалу, що вивчається, та його практичного застосування; - вміння давати аргументовані відповіді на запитання і проводити теоретичні розрахунки; - вміння вирішувати практичні задачі. 	- невміння використовувати теоретичні знання для вирішення складних практичних задач .
64-74	D	Задовільно	<ul style="list-style-type: none"> - Знання основних фундаментальних положень матеріалу, що вивчається, та їх практичного застосування; - вміння 	Невміння давати аргументовані відповіді на запитання;
				- невміння аналізувати викладений матеріал і

			вирішувати прості практичні задачі.	виконувати розрахунки; - невміння вирішувати складні практичні задачі.
60-63	Е	Задовільно	- Знання основних фундаментальних положень матеріалу модуля, - вміння вирішувати найпростіші практичні задачі.	Незнання окремих (непринципових) питань з матеріалу модуля; - невміння послідовно і аргументовано висловлювати думку; - невміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач
35-59	FX (потрібне додаткове вивчення)	Незадовільно	Додаткове вивчення матеріалу модуля може бути виконане в терміни, що передбачені навчальним планом.	Незнання основних фундаментальних положень навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; - невміння розв'язувати прості практичні задачі.
1-34	Ф (потрібне повторне вивчення)	Незадовільно	-	- Повна відсутність знань значної частини навчального матеріалу модуля; - істотні помилки у відповідях на запитання; - незнання основних фундаментальних положень; - невміння орієнтуватися під час розв'язання простих практичних задач

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(надається перелік складових навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни та посилання на сайт, де вони розташовані)

- 1) силабус,
- 2) робоча програма навчальної дисципліни
- 3) плани семінарських занять
- 4) завдання для самостійної роботи
- 5) екзаменаційні питання
- 6) бібліотечний фонд університету і кафедри
- 7) електронні версії навчальної і наукової літератури
- 8) сайт кафедри:
<http://web.kpi.kharkov.ua/sp/054-sotsiologiya-bakalavr-2/>

Базова література

1	Зухба О.М., Ляшенко Л.І. Економічна соціологія. Навчальний посібник. – Донецьк: Дон НТУ, 2013. – 161 с.
2	Лукашевич М.П. Соціологія економіки: підручник / М.П. Лукашевич. – К.: Каравела, 2016. – 280 с.
3	Матвеев С. Економічна соціологія / С. Матвеев, Л. Лясота. - Суми : Університетська книга, 2006. - 184 с.
4	Коваліско Н. В. Основи економічної соціології: навч.-метод. посібн. – Львів: Видавн. Центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2016. – 442 с.

Додаткова література

5	Гуменюк Л.Й. Соціологія: Хрестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. Т.1. Львів: ЛьвДУВС, 2019. URL: http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1/1/%D0%93%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%8E%D0%BA%20%D0%9B.%20%D0%A1%D0%9E%D0%A6%D0%86%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%93%D0%86%D0%AF_%D1%85%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D1%82%D1%96%D1%8F%20%D1%82.1.pdf
6	Гуменюк Л.Й. Соціологія: Хрестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. Т.2. Львів: ЛьвДУВС, 2019. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1/2/соціологія%202.pdf
7	Галузевісоціології в умовахглобальнихзмін і суспільнихтрансформацій / упоряд. А. О. Петренко-Лисак, В. В. Чепак. Київ :Каравела, 2017. 307 с.
8	Дембіцький, С. С. Показники національно-громадянської української ідентичності. Пресреліз - https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1131&page=1 .
9	Коваліско Н. В., Савчинський Р. О. Сучаснеукраїнськесуспільство: стратифікаційнийвимір великого міста: Монографія. – Львів: Видавн. Центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2008. – 236 с.
10	Коваліско, Н. В., Бубняк, С. М. Соціальне самопочуття внутрішньо переміщених осіб в Україні: соціологічний дискурс : монографія. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка. 2022. 294 с.

11	Ірина Смирнова. Жіноча справа : жінок-ФОП більше, ніж чоловіків – чим вони займаються. URL: https://thepage.ua/ua/economy/yak-zminivsya-gendernij-balans-u-biznesi-v-ukrayini-v-2022 .
12	Хижняк Л. М. «Грошова культура» в соціологічному вимірі. Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: Збірник наук. праць. Харків: Видавничий центр Харківського національного ун-ту імені В. Н. Каразіна, 2002. С. 350-352.
13	Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. Київ: Наш формат, 2018. 216 с.
14	Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика. Київ: Основи, 1998.
15	Smelzer N. Sociology: Per. from English - М.: Phoenix, 1994. -- 688 p
16	Joshanloo M., Sirgy M. Directionality of the relationship between social well-being and subjective well-being : Evidence from a 20-year longitudinal study. Quality of Life Research. 2018. № 27(8).
17	Action for Happiness. Creating happier and more connected communities : Rolling out a proven course to enhance mental well-being and social cohesion. 2018. (November, Ref. 14-0517). London: The Young Foundation.

Словники та енциклопедичні видання:

1. Соціологічна енциклопедія / Укладач В.Г.Городяненко – К.: Академвидав, 2008. – 456 с.
2. Словник з соціології / Рущенко І.П., Соболев В.О. – Х., 1998;
3. Соціологія: короткий енциклопедичний словник / Уклад: В.І. Волович, В.І. Тарасенко, М.В. Захарченко та ін.; Під заг. ред. В.І. Воловича. – К., 1998;
4. Соціологія: словник термінів і понять. – К.: Кондор, 2006. – 372 с. URL: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/KONDOR/SOCIOLOGIA_SL_2006.pdf

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ:

- 1 Академія української преси. URL: <http://www.aup.com.ua/en/main/en/>
- 2 Архів журналу «Соціологія: теорія, методи, Маркетинг». URL: <http://stmm.in.ua/archive/>
- 3 Інститут соціології НАН України. Видання. Соціальні виміри суспільства URL: <https://i-soc.com.ua/ua/edition/socialni-vimiri-suspilstva/>
- 4 International Sociology: SAGE Journals. URL: <https://journals.sagepub.com/home/iss>
- 5 Київський міжнародний інститут соціології. URL: <https://www.kiis.com.ua/>
- 6 Портал «Медіаосвіта і медіаграмотність». URL: <http://medialiteracy.org.ua/>
- 7 Соціологічна асоціація України. URL: <http://www.sau.kiev.ua/>
- 8 Соціологічна група «Рейтинг». URL: <http://ratinggroup.ua/>
- 9 SOCIS: Центр соціальних та маркетингових досліджень. URL: <http://socis.kiev.ua/ua/>
- 10 Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка. URL: <http://www.uisr.org.ua/>
- 11 Центр соціальний моніторинг. URL: <https://smc.org.ua/>
- 12 Інститут демографії та соціальних досліджень імені М.В.Птухи Національної академії наук України, публікації URL: <https://idss.org.ua/public>
- 13 Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. – Режим доступу: www.kmu.gov.ua
- 14 Верховна Рада України: // www.rada.gov.ua
- 15 Національний інститут стратегічних досліджень // www.niss.gov.ua
- 16 Журнал «Sociumas». URL: <http://www.sociumas>.